BANK SPÓŁDZIELCZY W CHOJNOWIE

Grupa BPS

Informacje podlegające ujawnieniu

o charakterze jakościowym i ilościowym
dotyczące profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń
oraz inne informacje podlegające obowiązkowemu ujawnieniu

według stanu na dzień

31.12.2018 r.

Chojnów, 2019 rok

Spis treści

Wprowadzenie 3

1. *Informacje ogólne o Banku* 4
2. *Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem – Art. 435 Rozporządzenia CRR.* . . 5
2.1. *Strategia zarządzania ryzykiem* 5
2.2. *Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka* 5
2.3. *Struktura i organizacja procesu zarządzania ryzykiem* 6
2.4. *Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka* 9
2.5. *Przepływ informacji na temat ryzyka* 9
2.6. *Informacje w odniesieniu do zasad zarządzania* 9
3. *Zakres stosowania – Art. 436 Rozporządzenia CRR* 10
4. *Fundusze własne – Art. 437 Rozporządzenia CRR* 10
5. *Wymogi kapitałowe - Art. 438 Rozporządzenia CRR* 12
6. *Ekspozycje na ryzyko kontrahenta – Art. 439 Rozporządzenia CRR* 13
7. *Bufory kapitałowe - Art. 440 Rozporządzenia CRR* 13
8. *Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego – Art. 441 Rozporządzenia CRR.* . . 13
9. *Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – Art. 442 Rozporządzenia CRR.* . . . 13
10. *Aktywa wolne od obciążeń – Art. 443 Rozporządzenia CRR* 15
11. *Korzystanie z ECAI – Art. 444 Rozporządzenia CRR* 15
12. *Ekspozycje na ryzyko rynkowe - Art. 445 Rozporządzenia CRR* 15
13. *Ekspozycje na ryzyko operacyjne - Art. 446 Rozporządzenia CRR* 16
13.1 *Wymogi informacyjne na temat podejścia do ryzyka operacyjnego zgodnie z Rekomendacją 17 Rekomendacji M.* 11
13.2 *Informacja o stratach operacyjnych w podziale na kategorie zdarzeń* 12
14. *Ekspozycje w papierach kapitałowych nie uwzględnionych w portfelu handlowym – Art. 447 Rozporządzenia* 17
15. *Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – Art. 448 Rozporządzenia* 18
16. *Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne – Art. 449 Rozporządzenia CRR* 19
17. *Polityka w zakresie wynagrodzeń – Art. 450 Rozporządzenia CRR* 19
18. *Dźwignia finansowa – Art. 451 Rozporządzenia CRR* 20
19. *Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego - Art. 452 Rozporządzenia CRR* . 20
20. *Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – Art. 453 Rozporządzenia CRR* . . 20
21. *Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – Art. 454 Rozporządzenia CRR* 21
22. *Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego Art. 455 Rozporządzenia CRR* . 21
23. *Wymogi informacyjne na temat podejścia do ryzyka płynności zgodnie z Rekomendacją 18 Rekomendacji P* 21

Załącznik Nr 1 Profil ryzyka Banku 24
Załącznik Nr 2 Oświadczenie Zarządu Banku 33

Wprowadzenie

Zarząd Banku Spółdzielczego w Chojnowie przedkłada wszystkim zainteresowanym uczestnikom rynku niniejszą informację, zgodnie z przyjętymi Zasadami Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych oraz wymogami nadzorczymi.

1. *Niniejsza informacja została sporządzona zgodnie z wymogami określonymi w:*
   1) *Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, zwanego dalej „Rozporządzeniem CRR" z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (część ósma);*
   2) *Ustawie Prawo bankowe (art. 111 oraz 111a);*
   3) *Zasadach Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, wydanych uchwałą nr 218/2014 Komisji Nadzoru Finansowego (§ 31);*
   4) *Rekomendacjach wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego, w tym Rekomendacji P i H.*

2. *Bank zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu CRR dokonuje ujawnienia informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących profilu ryzyka Banku, funduszy własnych, wymogów kapitałowych, polityki w zakresie wynagrodzeń oraz innych informacji zawartych w niniejszym dokumencie.*

3. *Bank w zakresie ujawnianych informacji stosuje pominięcia informacji uznanych za:*
   1) *nieistotne – informacje nieistotne, to w opinii Banku informacje, których pominięcie lub nieprawidłowe ujawnienie nie powinno zmienić lub wpłynąć na ocenę lub decyzje odbiorcy opierającego się na tych informacjach przy podejmowaniu decyzji ekonomicznych (na podstawie art. 432 ust. 1 Rozporządzenia CRR),*
   2) *zastrzeżone lub poufne – Bank uznaje informacje za:*
      a) *zastrzeżone, jeżeli ich podanie do wiadomości publicznej w opinii Banku osłabiłoby jego pozycję konkurencyjną na rynku w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów,*
      b) *poufne, jeśli Bank zobowiązał się wobec klienta lub innego kontrahenta do zachowania poufności zgodnie z ustawą o ochronie danych osobowych a także danych objętych ochroną ze względu na tajemnicę bankową – Rozporządzenie o ochronie danych osobowych (RODO): rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych) oraz na podstawie art. 432 ust. 2 Rozporządzenia CRR.*

4. *Wszelkie dane liczbowe zostały wyrażone w tysiącach złotych (o ile nie wskazano inaczej).*

5. *Informacje ujęte w niniejszym dokumencie prezentowane są za okres 01.01.2018 do 31.12.2018 r. (według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku).*

1. *Informacje ogólne o Banku*

Bank Spółdzielczy w Chojnowie (dalej „Bank") prowadzi swoją działalność od 18 lutego 1947 roku. Jest zarejestrowany w Sądzie Rejonowym dla Wrocławia Fabrycznej, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0000114801. Jednostce nadano numer statystyczny REGON 000510646 oraz NIP 694-000-43-85.

Bank prowadzi działalność na rzecz osób fizycznych, osób prawnych oraz jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej, o ile posiadają zdolność prawną.

Bank Spółdzielczy w Chojnowie posiada osobowość prawną i jest spółdzielnią prowadzącą swoją działalność na podstawie ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze oraz na podstawie Statutu Banku.
Bank działa ponadto w oparciu o następujące przepisy prawne:

1) *Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, zwane dalej „Rozporządzeniem CRR" z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych,*
2) *Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013;*
3) *Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;*
4) *Uchwały i rekomendacje wydane przez organy nadzoru.*

Bank stosuje „Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych" wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego (Uchwała nr 218/2014 KNF z dnia 22.07.2014 r.) z uwzględnieniem zasad proporcjonalności.

Na podstawie ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających Bank Spółdzielczy w Chojnowie zrzeszony jest w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie.

Bank Spółdzielczy w Chojnowie jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, którego celem funkcjonowania jest zapewnienie płynności i wypłacalności każdego jego uczestnika.

Bank działa na terenie województwa dolnośląskiego[1]. Siedzibą Banku jest miasto Chojnów.
Podstawową strukturę organizacyjną Banku na 31.12.2018 r. tworzyły:

- *Centrala,*
- *Oddział w Gromadce,*
- *Filia w Chojnowie*
- *Filia w Lubinie,*

W 2018 roku Zarząd podjął decyzję o likwidacji Filii Banku w Trzebieniu z dniem 30.11.2018 r. oraz Filii Banku w Lubinie z dniem 31.01.2019 r.

[1] Pismo Nr DLB/WL2/700/12/3/13/MT

2. *Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem – Art. 435 Rozporządzenia CRR.*

Bank zgodnie z przepisami ustawy Prawo bankowe oraz Art. 435 ust. 1, lit. a-d Rozporządzenia CRR posiada system zarządzania, na który składa się system zarządzania ryzykiem, system kontroli wewnętrznej a także polityka wynagrodzeń. System zarządzania obejmuje procedurę anonimowego zgłaszania wskazanemu Członkowi Zarządu, a w szczególnych przypadkach Radzie Nadzorczej Banku, naruszeń prawa oraz obowiązujących w Banku procedur i standardów etycznych.

2.1. *Strategia zarządzania ryzykiem*

W Banku funkcjonuje zorganizowany system zarządzania ryzykiem, w którym uczestniczą organy Banku, jednostki/komórki organizacyjne oraz pracownicy. Zarządzanie ryzykiem odbywa się zgodnie ze ***Strategią zarzadzania ryzykiem,*** *która określa długoterminowe cele strategiczne dotyczące zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Cele te mają charakter wskaźników ilościowych, tj. limitów wewnętrznych a także założeń dotyczących zasad zarządzania ryzykiem o charakterze jakościowym. Powyższy dokument opracowany przez Zarząd, został zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Banku i jest zgodny z założeniami* ***Strategii działania Banku na lata 2017-2019.***
Strategia zarządzania ryzykiem *powiązana jest również z innymi regulacjami o charakterze strategicznym: Polityką kapitałową, projekcją finansową a także politykami w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, które są spójne i łącznie definiują profil ryzyka, rozumiany jako maksymalny, akceptowalny przez Bank poziom apetytu na ryzyka uznane za istotne.*
Akceptowany poziom ryzyka ustalony jest przez Zarząd Banku oraz zatwierdzony przez Radę Nadzorczą. Za monitorowanie i raportowanie na temat przestrzegania poziomu ryzyka odpowiada komórka monitorująca ryzyko zgodnie z Systemem Informacji Zarządczej.
Zarówno ***Strategia zarządzania ryzykiem, Polityki*** *jak i wewnętrzne procedury podlegają co najmniej rocznej weryfikacji, w celu ich dostosowania do zmian profilu ryzyka i otoczenia gospodarczego.*

2.2. *Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka*

Zasady i mechanizmy tworzące system zarządzania ryzykiem są opracowywane i uchwalane przez Zarząd Banku w formie polityk i procedur.
Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzonym systemem zarządzania oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, w tym zatwierdza polityki i procedury zarządzania ryzykiem oraz dokonuje oceny stopnia ich realizacji.
Proces zarządzania ryzykiem składa się z kilku powiązanych ze sobą etapów:

1) *identyfikacja i ocena ryzyka, polegająca na określeniu źródeł ryzyka, zarówno aktualnych, jak i potencjalnych, które wynikają z bieżącej i planowanej działalności Banku;*
2) *pomiar ryzyka – czyli definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności i dostępności danych oraz dokonanie kwantyfikacji ryzyka za pomocą ustalonych miar;*
3) *ocena i szacowanie ryzyka, czyli określenie siły wpływu lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem – przeprowadzanie testów warunków skrajnych;*
4) *monitorowanie ryzyka, polegające na stałym badaniu odchyleń realizacji od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń);*
5) *raportowanie, obejmujące cykliczne informowanie organów Banku o skali narażenia na ryzyko i podjętych działaniach;*

6) *stosowanie mechanizmów kontrolujących i ograniczających ryzyko.*
7) *ocena procesu zarządzania ryzykiem.*

Elementami składowymi procesu zarządzania ryzykiem są:

1) *system regulacji wewnętrznych obejmujący metody i metodyki wykorzystywane przez Bank;*
2) *system informacyjny Banku umożliwiający przepływ informacji wykorzystywanych do oceny ryzyka oraz jego kontroli (w tym: podstawowe systemy informatyczne, bazy danych);*
3) *organizacja wewnętrzna (rozumiana jako struktura organizacyjna) obejmująca komórki organizacyjne, ich zadania, zakres odpowiedzialności oraz wzajemne relacje.*

Bank ustala pisemne kryteria uznawania poszczególnych rodzajów ryzyka za istotne obejmujące definicję ryzyka, a także kryteria uznawania ryzyka za istotne. Bank zarządza rodzajami ryzyka uznanymi za istotne w procesie oceny adekwatności kapitałowej.

2.3. Struktura i organizacja procesu zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Chojnowie uczestniczą organy statutowe Banku, wyznaczone komórki organizacyjne oraz pracownicy. Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też komórkami organizacyjnymi Banku. Komórki organizacyjne uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem zgodnie z zasadami określonymi w regulacjach wewnętrznych dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyk.

Schemat organizacyjny zarządzania ryzykiem w Banku

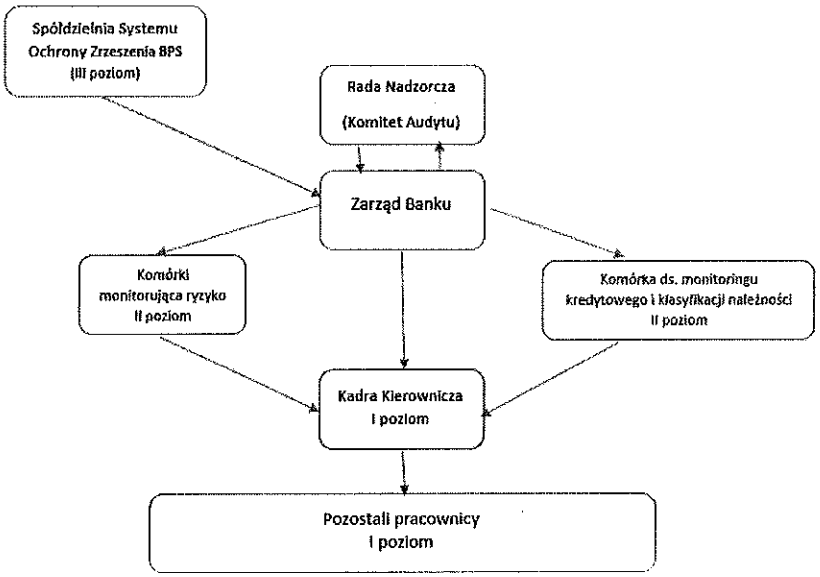

Rada Nadzorcza

1) *sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym zasad jego raportowania;*
2) *dokonuje okresowej oceny adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem;*
3) *zatwierdza Strategię działania Banku, zasady stabilnego i ostrożnego działania, a także określony przez Zarząd akceptowalny poziom ryzyka – ogólny apetyt na ryzyko;*
4) *zatwierdza przyjętą przez Zarząd Strategię zarządzania ryzykiem;*
5) *otrzymuje okresowe informacje sprawozdawcze oraz wyniki kontroli wewnętrznej; na ich podstawie podejmuje decyzje o potrzebie podjęcia działań w reakcji na stwierdzone nadmierne narażenie Banku na ryzyko, w tym decyduje o dokonaniu rewizji niniejszej Strategii;*
6) *nadzorując ryzyko operacyjne szczególną uwagę poświęca zagadnieniom bezpieczeństwa informacji i systemów informatycznych, w tym:*

a) *zarządzaniu bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania,*
b) *procesu tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,*
c) *zarządzaniu elektronicznymi kanałami dostępu,*
d) *współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,*
e) *zapewnieniu adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,*
f) *zarządzaniu jakością danych o kluczowym znaczeniu.*

Komitet Audytu

1) *wspiera działania Rady Nadzorczej Banku poprzez przedstawianie swojego stanowiska, ocen lub rekomendacji, pozwalających na podjęcie stosownych decyzji w obszarach sprawozdawczości finansowej, systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem;*
2) *współpracuje z Zarządem Banku, pracownikami Banku, doradcami zewnętrznymi i biegłymi rewidentami, w celu wypracowania własnego stanowiska, natomiast nie sprawuje bezpośredniej kontroli i nie zastępuje Rady Nadzorczej Banku w wykonywaniu jej czynności statutowych;*
3) *współpracuje ze Spółdzielnią Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, której powierzona została funkcja audytu wewnętrznego Banku.*

Zarząd Banku

1) *odpowiada za opracowanie, wdrożenie i funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem, w tym Strategii zarządzania ryzykiem.*
2) *w ramach posiadanych kompetencji, podejmuje decyzje dotyczące organizacji i działania procesów zarządzania ryzykiem (w tym ryzykiem operacyjnym), a także organizacji i działania środowiska wewnętrznego związanego z zarządzaniem ryzykiem. W tym zakresie Zarząd zapewnia zasoby niezbędne do skutecznego zarządzania ryzykiem (w tym ryzykiem operacyjnym).*
3) *dokonuje regularnych przeglądów strategii i polityk zarządzania ryzykiem (w tym operacyjnym) i systemu zarządzania ryzykiem.*
4) *zapewnia, że system zarządzania ryzykiem jest skuteczny – to znaczy, że proces zarządzania tym ryzykiem jest realizowany w sposób poprawny na każdym etapie, tj. identyfikacji, oceny, kontroli i zapobiegania, monitorowania i raportowania; Zarząd podejmuje działania celem weryfikacji, wprowadzania niezbędnych korekt i udoskonaleń tego systemu, w tym regulacji wewnętrznych dotyczących tego systemu.*
5) *przedkłada okresowo Radzie Nadzorczej syntetyczną informację na temat profilu ryzyka (struktury i wielkości ryzyka), na które narażony jest Bank.*
6) *odpowiada za bezpieczeństwo informacji i systemów informatycznych, w związku z tym szczególną uwagę poświęca zagadnieniom:*
   a) *zarządzaniu bezpieczeństwem środowiska teleinformatycznego oraz ciągłością działania,*
   b) *tworzenia i aktualizacji strategii w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,*
   c) *zarządzania elektronicznymi kanałami dostępu,*
   d) *współpracy z zewnętrznymi dostawcami usług w zakresie środowiska teleinformatycznego i jego bezpieczeństwa,*
   e) *zapewnienia adekwatnej struktury organizacyjnej oraz zasobów kadrowych w obszarach technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,*
   f) *zarządzania jakością danych o kluczowym znaczeniu.*

Prezes Zarządu

1) *nadzoruje zarządzanie ryzykiem istotnym w działalności Banku.*
2) *nadzoruje bezpośrednio, w ramach zarządzania ryzykiem istotnym, działalność:*
   a) *komórki monitorującej ryzyko,*
   b) *komórek ds. monitoringu kredytowego i klasyfikacji należności;*
3) *w zakresie swoich zadań związanych z nadzorem nad zarządzaniem ryzykiem istotnym, odpowiada za funkcjonowanie Systemu Informacji Zarządczej w zakresie ryzyka w całym Banku.*

Komitet Kredytowy

Uczestniczy w procesie opiniowania transakcji kredytowych pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank. Szczegółowe zadania Komitetu określa „Regulamin działania Komitetu Kredytowego".

Komórka monitorująca ryzyko

1) *Zapewnia identyfikację wszystkich najważniejszych rodzajów ryzyka, na jakie narażony jest Bank oraz prawidłowe zarządzanie nimi przez odpowiednie jednostki/komórki organizacyjne Banku – stanowi element zarządzania ryzykiem na drugim poziomie;*
2) *Podstawowe zadania to: identyfikacja, przetwarzanie danych o ryzyku i pomiar lub szacowanie ryzyka, ocena i raportowanie informacji dotyczących podejmowanego ryzyka.*
3) *Komórka stosuje i monitoruje mechanizmy kontrolne ustanawiane w ramach kontroli ryzyka, w tym odpowiada za opracowanie regulacji wewnętrznych w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, a także kontroluje przestrzeganie przyjętych w Banku limitów oraz przyjętego apetytu na ryzyko.*
4) *Komórka może wnioskować o usprawnienie systemu zarządzania ryzykiem oraz przedstawia propozycje zaradzenia naruszeniom polityk, procedur i limitów w zakresie ryzyka.*
5) *Wyznaczony pracownik komórki ma za zadanie identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.*

Komórki ds. monitoringu kredytowego i klasyfikacji należności

1) *dostarczają Zarządowi i Radzie Nadzorczej niezależnych ocen jakości portfela – komórki stanowią element drugiego poziomu zarządzania ryzykiem;*
2) *komórki:*
   a) *dokonują okresowych przeglądów poszczególnych kredytów,*
   b) *weryfikują propozycje klasyfikacji należności do odpowiedniej kategorii ryzyka oraz dokonują odpowiedniej ich wyceny,*
   c) *badają wartość przyjętych zabezpieczeń,*
   d) *oceniają adekwatność rezerw/odpisów na należności i przygotowanie zaleceń dotyczących ich wysokości,*
   e) *dostarczają Zarządowi i Radzie Nadzorczej terminowych informacji dotyczących ryzyk w portfelu kredytowym.*

Audyt wewnętrzny

1) *kontroluje i ocenia sprawność działania systemu zarządzania ryzykiem oraz dokonuje regularnych przeglądów prawidłowości przestrzegania obowiązujących w Banku zasad zarządzania ryzykiem – stanowi trzeci poziom zarządzania ryzykiem.*
2) *dostarcza obiektywnej oceny adekwatności i skuteczności funkcjonującego systemu zarządzania, w tym ocenia zgodność działań jednostek i komórek (w tym komórki monitorującej ryzyko) z polityką Banku oraz innymi regulacjami wewnętrznymi i przepisami prawa.*

Pozostali pracownicy Banku

Mają obowiązek przestrzegania zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, obowiązujących w formie wewnętrznych regulacji i zaleceń, uczestnictwa w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz raportowania tych zdarzeń – stanowią pierwszy poziom obrony przed ryzykiem.

2.4. *Zakres i rodzaj systemów raportowania i pomiaru ryzyka*

Podstawą monitorowania procesu zarządzania ryzykiem w Banku jest ustanowiony System Informacji Zarządczej, który dostarcza informacji na temat:

1) *rodzaju i wielkości ryzyka w działalności Banku;*
2) *profilu ryzyka;*
3) *stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych i wskaźników wczesnego ostrzegania;*
4) *wyników testów warunków skrajnych;*
5) *skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.*

Bank stosuje metody identyfikowania i pomiaru ryzyka związanego z jego działalnością, które dostosowane są do profilu, skali i złożoności ryzyka. W przypadku wątpliwości w zakresie poziomu ryzyka, stosuje się podejście z zachowaniem maksymalnego stopnia ostrożności.

2.5. *Przepływ informacji na temat ryzyka*

Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej jest sformalizowany i odbywa się zgodnie z ***Systemem Informacji Zarządczej****. Częstotliwość, zakres i terminy sporządzania raportów dostosowane są do skali narażenia na ryzyko, jego zmienności, zapewniając możliwość podjęcia decyzji oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko. Metody lub systemy pomiaru ryzyka, w szczególności ich założenia, są poddawane okresowej ocenie, uwzględniającej testowanie i weryfikację historyczną.*
Bank wdraża i rozwija systemy informatyczne, wspomagające proces zarządzania ryzykiem, a także inne narzędzia informatyczne powiązane z zarządzaniem ryzykiem. Funkcjonalność systemów wspomaga realizację elementów procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Oświadczenie Zarządu Banku na temat adekwatności ustaleń, dotyczących zarządzania ryzykiem w Banku, potwierdzające, że stosowane systemy zarządzania są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku, o których mowa w Art. 435 ust. 1 lit e Rozporządzenia CRR stanowi ***Załącznik nr 3*** *do niniejszego Ujawnienia.*
Informacja w zakresie ogólnego profilu ryzyka Banku, zgodna z wymogami Art. 435 ust. 1 lit f, zawierająca kluczowe wskaźniki i dane liczbowe dotyczące ryzyka stanowi ***Załącznik nr 1*** *do niniejszego Ujawnienia.*

2.6. *Informacje w odniesieniu do zasad zarządzania*

W zakresie ***Art. 435 ust. 2 Rozporządzenia CRR*** *Bank informuje, że:*

1) *Członkowie Zarządu Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Członkowie Rady Nadzorczej Banku pełnią po jednym stanowisku dyrektorskim. Przez stanowisko dyrektorskie*

należy rozumieć stanowisko zajmowane w organie Banku (odpowiednio Zarządzie albo Radzie Nadzorczej) lub organach innych podmiotów;

2) *Członkowie Zarządu powoływani są przez Radę Nadzorczą Banku, zgodnie z przepisami prawa i* ***Statutem Banku Spółdzielczego w Chojnowie****. Prezesa Zarządu powołuje Rada Nadzorcza za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego.*
3) *Członków Rady Nadzorczej wybiera Zebranie Przedstawicieli zgodnie ze* ***Statutem Banku Spółdzielczego w Chojnowie****;*
4) *w Banku obowiązują procedury dokonywania oceny odpowiedniości Członków Zarządu oraz Członków Rady Nadzorczej. Oceny kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z* ***Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości Członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Chojnowie*** *a oceny Członków Rady Nadzorczej dokonuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z* ***Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości Członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Chojnowie****; wszyscy Członkowie Zarządu za prawidłowość wykonywania obowiązków w 2018 roku otrzymali absolutorium.*
5) *Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej;*
6) *Bank z uwagi na skalę działania nie tworzy komitetu ds. ryzyka.*

Na podstawie ustawy o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym w Banku w ramach Rady Nadzorczej został powołany Komitet Audytu.

3. *Zakres stosowania – Art. 436 Rozporządzenia CRR*

Bank nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

4. *Fundusze własne – Art. 437 Rozporządzenia CRR*

Bank definiuje części składowe funduszy własnych zgodnie z obowiązującymi na dzień 31 grudnia 2018 roku przepisami, w szczególności z postanowieniami Rozporządzenia CRR oraz ustawy Prawo bankowe. Bank ujawnia informacje dotyczące funduszy własnych zgodnie z przepisami Art. 437 oraz Art. 492 Rozporządzenia CRR oraz zgodnie z wymogami przedstawionymi w Rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 roku ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawnienia informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013.

Zapewniając bezpieczeństwo ekonomiczne, Bank utrzymuje fundusze własne dostosowane do rozmiaru prowadzonej działalności.

Strukturę funduszy własnych Bank ujawnia w oparciu o Załącznik VI do Rozporządzenia 1423/2013 stanowiący wzór ujawniania informacji na temat funduszy własnych w okresie przejściowym. Pozycje wzoru, wypełnione przez Bank, ograniczono do pozycji niezerowych celem większej przejrzystości ujawnionych danych, jednocześnie zachowując numerację zgodną ze wzorem Załącznika VI.

Tabela 1. Struktura funduszy własnych

	Kapitał podstawowy Tier 1: instrumenty i kapitały rezerwowe	*(A) Kwota w tys. zł*	*(B) Odniesienie do artykułu rozporządzenia (UE) nr 575/2013*
3	*Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe, z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości)*	*6 444,4*	*art. 26 ust. 1*
6	*Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi*	*6 444,4*	

	Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne		
8	*Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)*	-23,2	*art. 36 ust. 1 lit. b), art. 37 i art. 472 ust. 4*
26	*Korekty regulacyjne stosowane w odniesieniu do kapitału podstawowego Tier I pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR.*	0,0	
26a	*Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468;*	0,0	
27	*Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I, które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)*	0,0	*art. 36 ust. 1 lit. j)*
28	***Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier 1***	-23,2	
29	***Kapitał podstawowy Tier 1***	6 421,2	
	Kapitał dodatkowy Tier 1: instrumenty		
36	***Kapitał dodatkowy Tier 1 przed korektami regulacyjnymi***	0,0	
	Kapitał dodatkowy Tier 1: korekty regulacyjne		
45	***Kapitał Tier 1 (kapitał Tier 1 = kapitał podstawowy Tier 1 + kapitał dodatkowy Tier 1)***	6 421,2	
	Kapitał Tier II: instrumenty i rezerwy		
46	*Instrumenty kapitałowe i powiązane ażio emisyjne*	0,0	*art. 62, 63*
58	***Kapitał Tier II***	0,0	
59	***Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)***	6 421,2	
59a	*Aktywa ważone ryzykiem pod względem kwot ujętych przed przyjęciem CRR oraz kwot ujętych w okresie przejściowym, przeznaczonych do wycofania zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 575/2013 (tj. kwoty rezydualne określone w CRR)*	36 243,1	
60	***Aktywa ważone ryzykiem razem***	36 243,1	
	Współczynniki i bufory kapitałowe		
61	*Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)*	17,72	*art. 92 ust. 2 lit. a), art. 465*
62	*Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)*	17,72	*art. 92 ust. 2 lit. b), art. 465*
63	*Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)*	17,72	*art. 92 ust. 2 lit. c)*
64	*Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier 1 zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększonego o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)*	1 766,9	*dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych art. 128, 129, 130, 131, 133*
65	*w tym: wymóg utrzymania bufora zabezpieczającego*	679,6	-
66	*w tym: wymóg utrzymania bufora antycyklicznego*	-	-
67	*w tym: wymóg utrzymania bufora ryzyka systemowego*	1 087,3	-

5. *Wymogi kapitałowe - Art. 438 Rozporządzenia CRR.*

Bank ujawnia informacje dotyczące przestrzegania wymogów określonych w Art. 92 Rozporządzenia oraz w Art. 73 Dyrektywy 2013/36/UE.

Proces szacowania kapitału wewnętrznego na pokrycie wymogów kapitałowych stanowi integralną część systemu zarządzania Bankiem oraz podejmowania decyzji o charakterze zarządczym w Banku z uwzględnieniem Strategii, polityki zarządzania kapitałem oraz planów kapitałowych.
Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego, jest zapewnienie utrzymania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Banku. Zgodnie z art. 128 ust. 1 pkt. 2 ustawy Prawo bankowe, Bank jest zobowiązany utrzymywać sumę funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

1) *suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie,*
2) *oszacowana przez bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny).*

Dążąc do tego celu w procesie ICAAP realizowane są następujące działania:

1) *identyfikacja rodzajów ryzyka występujących w Banku;*
2) *wyodrębnienie istotnych rodzajów ryzyka;*
3) *pomiar i alokacja kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka;*
4) *agregacja kapitału wewnętrznego;*
5) *monitorowanie i raportowanie kapitałowe;*
6) *zarządzanie adekwatnością kapitałową.*

Proces oceny adekwatności kapitału podlega weryfikacji, ocenie przez Zarząd i zatwierdzeniu przez Radę Nadzorczą Banku co najmniej raz w roku.

Bank przyjmuje strategię bezpiecznego funkcjonowania, opartą na utrzymywaniu rozmiarów działalności obarczonych ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy. Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka, tym samym oblicza łączną wielkość wymogu kapitałowego (wewnętrzny wymóg kapitałowy).
Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy. Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe oraz dodaje wymogi kapitałowe na pozostałe istotne rodzaje ryzyka. Dokonywana jest agregacja wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka i obliczana jest łączna wielkość wymogu kapitałowego. Kapitał wewnętrzny Banku szacowany jest w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego. Bank przyjmuje, że poziom adekwatności kapitałowej, rozumiany jako stopień obciążenia kapitałem wewnętrznym funduszy własnych, ma utrzymać się na poziomie nie przekraczającym 68,5%.
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe jest równa sumie kwot ekspozycji ważonych ryzykiem.

Zgodnie z Art. 112 Rozporządzenia CRR, Bank stosując metodę standardową zalicza ekspozycje do jednej z kategorii, wymienionych w Rozporządzeniu UE którym przypisane są odpowiednie wagi ryzyka. Bank wyznacza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego metodą podstawową.
Zgodnie z Art. 315 Rozporządzenia CRR Bank wylicza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego według metody wskaźnika bazowego.

Minimalne wymogi kapitałowe wyliczane są na pokrycie łącznej ekspozycji na ryzyko ujętej w Rozporządzeniu CRR tj. ryzyko kredytowe, rynkowe oraz ryzyko operacyjne.
W przypadku ryzyka kredytowego, zgodnie z Rozporządzeniem 1423/2013 UE wymóg kapitałowy stanowi pomnożoną przez 8% kwotę całkowitej ekspozycji na ryzyko kredytowe. Wymogi wewnętrzne z tytułu ryzyk wymienionych w Rozporządzeniu CRR są równe wymogom minimalnym, ze względu na metody wykorzystywane w ich wyznaczaniu. Bank stosuje metody uproszczone, co oznacza, że wymogi minimalne są liczone w sposób prosty. Bank bada dostosowanie minimalnych wymogów kapitałowych do skali działalności w procesie przeglądu zarządczego procedury szacowania wymogów wewnętrznych.

***Stosowany przez instytucję na podstawie przeglądu nadzorczego, wewnętrzny proces oceny adekwatności kapitałowej, w tym skład dodatkowych wymogów w zakresie funduszy własnych, o których mowa w Art. 104 ust. 1 lit. a) Dyrektywy 2013/36/UE** – nie dotyczy Banku.*

Kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem zgodnie z przepisami części trzeciej tytuł II rozdział 2 Rozporządzenia CRR – 8% kwot ekspozycji ważonych ryzykiem dla każdej ekspozycji określonej w Art. 112 Rozporządzenia CRR

Tabela 2. 8% kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem w podziale na kategorie ekspozycji według stanu na dzień 31.12.2018 r.

L.p.	wyszczególnienie	wymóg kapitałowy
1.	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	0,0
2.	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	39,06
3.	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	35,53
4.	Ekspozycje wobec instytucji	106,51
5.	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	1 053,80
6.	Ekspozycje detaliczne	776,37
7.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	29,83
8.	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	17,15
9.	Ekspozycje kapitałowe	97,52
10.	Inne pozycje	221,31
11.	Razem	2 377,08

6. *Ekspozycje na ryzyko kontrahenta – Art. 439 Rozporządzenia CRR*

Bank nie posiada portfela handlowego.

7. *Bufory kapitałowe - Art. 440 Rozporządzenia CRR*

Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym bank nie ma obowiązku wyliczania bufora antycyklicznego natomiast wyznacza poziom bufora zabezpieczającego oraz bufora ryzyka systemowego. Na dzień 31.12.2018 r. kwota bufora zabezpieczającego wyniosła 679,6 tys. zł natomiast kwota bufora ryzyka systemowego 1 087,3 tys. zł.

8. *Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego – Art. 441 Rozporządzenia CRR*

Na dzień 31.12.2018 r. Bank Spółdzielczy w Chojnowie nie jest bankiem istotnym systemowo.

9. *Korekty z tytułu ryzyka kredytowego – Art. 442 Rozporządzenia CRR*

Zgodnie z zapisami Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków mianem ekspozycji przeterminowanej Bank określa wierzytelność kapitałową sklasyfikowaną do należności zagrożonych wraz z odsetkami. Na część kapitałową wierzytelności Bank tworzy rezerwy celowe a na naliczone odsetki – odpis aktualizujący należność. Wymagany poziom rezerw zależny jest od kategorii ekspozycji kredytowej.

Dokonując klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, Bank stosuje następujące kryteria:

1) *kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek, w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wobec osób fizycznych, udzielonych na cele nie związane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego;*
2) *kryterium ekonomiczne oraz kryterium terminowości spłaty kapitału i odsetek – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika (kredytobiorcy, poręczyciela) - w odniesieniu do pozostałych ekspozycji kredytowych:*
   a) *w okresach kwartalnych :*
      - *dla ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do wyższej kategorii ryzyka niż „normalne" bez względu na kwotę,*
      - *dla ekspozycji w kategorii „normalne" gdy kwota łącznego zaangażowania Banku wobec podmiotu jest wyższa niż 10% funduszy własnych Banku,*
   b) *w okresach rocznych:*
      - *dla ekspozycji zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „normalne", gdy kwota łącznego zaangażowania Banku wobec podmiotu jest niższa niż 10% funduszy własnych Banku.*

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych według kryterium terminowości do poszczególnych kategorii ryzyka odbywa się w sposób automatyczny z wykorzystaniem systemu ewidencyjno – księgowego Banku.

Bank tworzy rezerwy celowe i odpisy aktualizujące na ryzyko związane z działalnością Banku w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

1) *kategorii **„normalne"** – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z kredytów detalicznych,*
2) *kategorii **„pod obserwacją"**,*
3) *grupy **„zagrożone"** w tym do kategorii: „poniżej standardu", „wątpliwe" lub „stracone".*

Opis stosowanego podejścia oraz metod przyjętych do ustalania rezerw celowych zawarty jest w instrukcji Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych.

Rezerwy celowe na ryzyko kredytowe związane z ekspozycjami kredytowymi stanowiącymi należności z tytułu kredytów detalicznych, zaklasyfikowanych do kategorii „normalne" Bank tworzy w wysokości 1,5% podstawy tworzenia rezerw celowych.

Rezerwy celowe oraz odpisy aktualizujące na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii „pod obserwacją", „poniżej standardu", „wątpliwe" i „stracone" tworzy się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych:

1) *1,5% – w przypadku kategorii „pod obserwacją";*
2) *20% – w przypadku kategorii „poniżej standardu";*
3) *50% – w przypadku kategorii „wątpliwe";*
4) *100% – w przypadku kategorii „stracone".*

Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank dokonuje odpisów na rezerwy celowe, tworzone w ścisłej korelacji z rozpoznanym ryzykiem to jest na pokrycie straty związanej z określonymi

należnościami lub ich grupami w oparciu o ocenę możliwości jej wystąpienia. Bank dokonuje przeglądu i aktualizacji wartości zabezpieczeń obniżających podstawę tworzenia rezerw celowych i odpisów aktualizujących w terminach obowiązujących dla przeglądu i klasyfikacji ekspozycji kredytowych.

Bank nie stosuje Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, w związku z czym:

1) *nie wyznaczył całkowitej kwoty ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, ani średniej kwoty ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji;*
2) *nie stosował rozkładu ekspozycji w zależności od branż lub typu kontrahenta z podziałem na kategorie ekspozycji, w tym określenie ekspozycji wobec MŚP, wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach;*
3) *nie stosował rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach;*
4) *nie stosował podziału na istotne branże i typy kontrahenta.*

Z uwagi na charakter prowadzonej działalności, tj. wyłącznie na terenie województwa dolnośląskiego, rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary nie występował (brak ekspozycji poza granicami Polski).
W związku z powyższym Bank nie wyznaczał ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych w podziale na obszary geograficzne.
Korekty wartości z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek oraz innych należności Banku obejmowały wartości utworzonych rezerw celowych i odpisów aktualizujących, nierozliczone prowizje ESP oraz aktualizację wyceny wartości aktywów.

Na dzień 31.12.2018 r. saldo rezerw celowych i odpisów aktualizujących wyniosło 334,9 tys. zł.

10. *Aktywa wolne od obciążeń – Art. 443 Rozporządzenia CRR*

Składnik aktywów jest traktowany jako obciążony, jeżeli został on zastawiony lub podlega jakiejkolwiek formie ustaleń mających na celu zabezpieczenie lub wsparcie jakości kredytowej transakcji bilansowej lub pozabilansowej, z której nie może on zostać swobodnie wycofany (np. w celu zastawienia dla potrzeb finansowania)

Bank nie dokonuje operacji zabezpieczanych instrumentami finansowymi – Art. 443 Rozporządzenia CRR nie dotyczy Banku.

11. *Korzystanie z ECAI – Art. 444 Rozporządzenia CRR*

Bank nie korzysta z usług zewnętrznej firmy ratingowej.

12. *Ekspozycje na ryzyko rynkowe - Art. 445 Rozporządzenia CRR*

W roku 2018 Bank wyznaczał wymóg w zakresie ryzyka walutowego zgodnie z metodą, o której mowa w Art. 351 Rozporządzenia CRR. Na dzień 31 grudnia 2018 całkowita pozycja walutowa netto (ekspozycja) wyniosła 45,99 tys. zł i nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku – co oznacza że nie wystąpiła konieczność wyznaczenia wymogu w zakresie funduszy własnych z tytułu ryzyka rynkowego.

Tabela 3. Wymogi w zakresie funduszy własnych obliczone zgodnie z Art. 92 ust. 3 lit. b-c

L.p.	*wyszczególnienie*	*Wymóg kapitałowy*
1.	*Wymóg zgodnie z Art. 92 ust. 3 lit b*	*Nie dotyczy*

2.	*Wymóg zgodnie z Art. 92 ust. 3 lit c – ryzyko walutowe*	*0,00*

13. *Ekspozycje na ryzyko operacyjne - Art. 446 Rozporządzenia CRR*

Bank wyznacza wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego zgodnie z metodą wskaźnika bazowego, o której mowa w Art. 315 Rozporządzenia CRR.
Na dzień 31 grudnia 2018 roku kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne wyniosła 6 529,6 tys. zł.

13.1. *Wymogi informacyjne na temat podejścia do ryzyka operacyjnego zgodnie z Rekomendacją 17 Rekomendacji M*

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym Bank stosuje dobre praktyki rynkowe oraz zalecenia nadzorcze, w tym w szczególności wytyczne wynikające z zapisów Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w banku.

13.2. *Informacja o stratach operacyjnych w podziale na kategorie zdarzeń*

Bank realizuje proces zarządzania ryzykiem operacyjnym. W ramach tego procesu identyfikuje się zdarzenia ryzyka operacyjnego i dokonuje się ewidencjonowania i analizy przyczyn występowania zdarzeń związanych z ryzykiem operacyjnym. W przypadku konieczności podejmowane są działania ograniczające ryzyko obejmujące zmianę procesów wewnętrznych Banku, organizacji wewnętrznej, sposobu dokonywania kontroli wewnętrznej, a także organizację odpowiednich szkoleń dla pracowników.

W 2018 nie wystąpiły zdarzenia o wysokiej częstości i dotkliwości (ryzyko na poziomie krytycznym), wymagające podjęcia niezwłocznych dodatkowych środków ochrony.
Na podstawie rejestru zdarzeń operacyjnych stwierdzono, że poza jednym zdarzeniem większość, które wystąpiły w 2018 roku, uznaje się za nieistotne (ryzyko na poziomie akceptowalnym).
Niewielka strata i częstość występowania tych zdarzeń nie stanowiła zagrożenia dla funkcjonowania Banku. Nie były konieczne dodatkowe środki ochrony ani dodatkowe działania monitorujące.

Łączne straty brutto zdarzeń ryzyka operacyjnego wyniosły w 2018 roku ***180,43 tys. zł i dotyczyły linii biznesowej bankowość detaliczna i linii biznesowej płatności i rozliczenia.*** *Pomijając pomniejszenia o wartości odzyskane bezpośrednio lub z tytułu mechanizmu transferu ryzyka,* ***straty brutto*** *stanowiły 36,57% utworzonego, zgodnie z zapisami Rozporządzenia 575/2013 UE wymogu kapitałowego.*
Zaewidencjonowaną wysokość strat operacyjnych (rzeczywistych i potencjalnych) w 2018 roku w poszczególnych kategoriach ryzyka zawiera Tabela nr 4.

Tabela 4 .Informacja o stratach operacyjnych w podziale na kategorie zdarzeń za 2018 r.

rodzaj zdarzenia	*kategoria*	*Straty brutto*	*odzysk*	*Straty netto*
Oszustwa wewnętrzne	*1. Działania nieuprawnione*	*x*	*x*	*x*
	2. Kradzież i oszustwo	*x*	*x*	*x*
Oszustwa zewnętrzne	*1. Kradzież i oszustwo*	*94,75*	*94,75*	*0*
	2. Bezpieczeństwo systemów	*x*	*x*	*x*
Zasady dotyczące zatrudniania oraz bezpieczeństwa w miejscu pracy	*1. Stosunki pracownicze*	*x*	*x*	*x*
	2. Bezpieczeństwo środowiska pracy	*x*	*x*	*x*

	3. Podziały i dyskryminacja	*x*	*x*	*x*
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	*1. Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów*	*x*	*x*	*x*
	2.Niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	*x*	*x*	*x*
	3. Wady produktów	*x*	*x*	*x*
	4. Klasyfikacja klienta i ekspozycje	*x*	*x*	*x*
	5. Usługi doradcze	*x*	*x*	*x*
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	*Klęski żywiołowe i inne zdarzenia*	*85,07*	*85,07*	*x*
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	*1. Systemy*	*x*	*x*	*x*
	2. Bankomaty	*x*	*x*	*x*
Wykonywanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	*1. Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji*	*0,61*	*0,56*	*0,05*
	2. Monitorowanie i sprawozdawczość	*x*	*x*	*x*
	3. Napływ i dokumentacja klientów	*x*	*x*	*x*
	4. Zarządzanie rachunkami klientów	*x*	*x*	*x*
	5. Kontrahenci niebędący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	*x*	*x*	*x*
	6. Sprzedawcy i dostawcy	*x*	*x*	*x*
	7. Usunięcie dokumentów księgowych	*x*	*x*	*x*
	razem	***180,43***	***180,38***	***0,05***

14. Ekspozycje w papierach kapitałowych nie uwzględnionych w portfelu handlowym – Art. 447 Rozporządzenia

Według stanu na dzień 31.12.2018 r. Bank posiadał ekspozycje kapitałowe w całości klasyfikowane do portfela bankowego. W portfelu aktywów finansowych Bank klasyfikował certyfikaty inwestycyjne Serii E BPS 4 Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego, akcje Banku BPS S.A., nabyty udział w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Tabela 5 . Ekspozycje w papierach kapitałowych na dzień 31.12.2018 r.

Lp.	*Wyszczególnienie*	*Wartość na 31.12.2018r.*
1	*2*	*4*
1	*Certyfikaty inwestycyjne BPS4 FIZ*	*214,34*
2	*Akcje BPS SA*	*485,61*
3	*Udział w Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS*	*5,0*
Razem		*704,95*

Bank stosuje metody wyceny papierów kapitałowych zgodnie z Ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku (tekst. Jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 2342 z późn. zm.). Metody te zostały opisane w Polityce (zasadach) rachunkowości. Zgodnie z obowiązującą regulacją udziały w innych jednostkach oraz inne inwestycje zaliczone do aktywów trwałych wycenia się według ceny nabycia, pomniejszonej o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości lub według wartości godziwej albo skorygowanej

ceny nabycia – jeżeli dla danego składnika aktywów został określony termin wymagalności, wartość w cenie nabycia można przeszacować do wartości w cenie rynkowej, a różnicę z przeszacowania rozliczyć zgodnie z art. 35 ust. 4 w/w Ustawy.
W okresie 2018 roku Bank nie posiadał ekspozycji z tytułu instrumentów będących przedmiotem obrotu giełdowego. W Banku wystąpiła strata w kwocie 10,6 tys. zł z tytułu wykupu 40 sztuk certyfikatów inwestycyjnych BPS4 FIZ.
Nie wystąpiły straty z aktualizacji wyceny ujęte w funduszach własnych.

15. *Ekspozycje na ryzyko stopy procentowej przypisane pozycjom nieuwzględnionym w portfelu handlowym – Art. 448 Rozporządzenia*

W odniesieniu do ryzyka stopy procentowej Bank ustala cele strategiczne, zawarte w Strategii zarządzania ryzykiem, poprzez ustalenie poziomu tolerancji na ryzyko zgodnej z założonym apetytem na ryzyko, wyrażonym poprzez wskaźniki ekonomiczne. Realizacja celów strategicznych ma na celu:

1) *optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;*
2) *ograniczenie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.*

Realizacja celów strategicznych następuje poprzez:

1) *ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego;*
2) *ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku;*
3) *zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez stosowanie dla produktów klientowskich stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa), zwłaszcza dla aktywów wrażliwych.*

Realizacja / utrzymanie docelowego profilu ryzyka, założonego w planach strategicznych dokonywana jest poprzez zmianę narażenia na ryzyko stopy procentowej za pomocą działań związanych z:

1) *inwestowaniem (głównie poprzez sterowanie terminami zapadalności lokat o stałym oprocentowaniu deponowanymi w banku zrzeszającym),*
2) *kredytowaniem (ustalanie parametrów produktów kredytowych),*
3) *ustalaniem oprocentowania,*
4) *zarządzaniem terminami zapadalności / wymagalności oraz przeszacowania różnych portfeli.*

Bank podejmuje następujące działania:

1) *prowadzi bieżący monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych na rynku lokalnym,*
2) *dokonuje analiz prognoz w zakresie możliwych wariantów zachowania się rynkowych stóp procentowych w przyszłości,*
3) *analizuje kształtowanie się oprocentowania poszczególnych, własnych produktów bankowych na tle stóp rynkowych oraz porównywalnej oferty konkurencyjnych banków,*
4) *zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku.*

Zarząd Banku otrzymuje sprawozdania zawierające niezbędne informacje odnośnie ryzyka stopy procentowej w okresach miesięcznych, natomiast Rada Nadzorcza Banku w okresach półrocznych.

Obserwacja wpływu skutków szokowych wzrostów lub spadków stóp procentowych dokonywana jest w ramach testów warunków skrajnych w obszarze:

1) *ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych o ±200 punktów bazowych;*
2) *wpływu zmian stóp procentowych o 200 punktów bazowych na wartość ekonomiczną Banku.*

Największa część ryzyka stopy procentowej jest związana z ryzykiem przeszacowania i ryzykiem bazowym, gdyż według obserwacji historycznych one w największym stopniu wpływają na poziom zmian wyniku odsetkowego.
Testy warunków skrajnych przeprowadza się z częstotliwością kwartalną, a ich wyniki stanowią podstawę do oszacowania ewentualnego zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej wewnętrznym wymogiem w zakresie kapitału.
Narażenie Banku na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej pozostaje na akceptowanym poziomie. Ryzyko bazowe oraz ryzyko opcji klienta charakteryzują się niskim poziomem istotności, co potwierdzają przeprowadzone w tym zakresie analizy.
Na dzień 31.12.2018 r. w zakresie ryzyka przeszacowania uwzględniającego wszystkie pozycje wrażliwe, szacunkowa zmiana wyniku odsetkowego, przy spadku stóp o 200 punktów bazowych, wyniosła 249,2 tys. zł, co stanowiło 3,88% funduszy własnych.

16. *Ekspozycje na pozycje sekurytyzacyjne – Art. 449 Rozporządzenia CRR*

Bank nie prowadzi działalności sekurytyzacyjnej.

17. *Polityka w zakresie wynagrodzeń – Art. 450 Rozporządzenia CRR*

Przyjęta przez Bank polityka wynagrodzeń dotyczy osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka banku, o których mowa w art. 9ca ust. 1 Prawo bankowe.
Z uwzględnieniem rozmiaru działalności, ryzyka związanego z prowadzoną działalnością, wewnętrznej organizacji oraz charakteru, zakresu i stopnia złożoności prowadzonej działalności do stanowisk istotnych w Banku zalicza się:

1) *Członków Rady Nadzorczej,*
2) *Członków Zarządu.*

Zapisy przyjętej i stosowanej w Banku polityki obejmują:

1) *Stałe składniki wynagrodzenia,*
2) *Zmienne składniki wynagrodzenia, rozumiane jako premia uznaniowa,*
3) *Zasady przyznawania i wypłacania zmiennych składników wynagrodzenia.*

Rada Nadzorcza otrzymuje tylko stałe wynagrodzenie.
Wynagrodzenie Członków Zarządu składa się ze:

- *stałych składników - wynagrodzenie zasadnicze,*
- *zmiennych składników – premii uznaniowej.*

Wysokość wynagrodzenia Członków Rady Nadzorczej ustala Zebranie przedstawicieli.
Wysokość wynagrodzenia stałego i zmiennego dla Członków Zarządu ustala Rada Nadzorcza.
Poziom wynagrodzenia stałego Członków Zarządu zależy od doświadczenia zawodowego i zakresu odpowiedzialności związanej z pełnioną funkcją.

W celu określenia zmiennych składników wynagrodzenia - premii uznaniowej przyjmowane są wyniki Banku osiągane w ostatnich trzech latach w odniesieniu do założeń przyjętej Strategii działania w oparciu o kryterium ilościowe i jakościowe.
Obowiązująca w Banku Polityka wynagrodzeń wspiera:

- *prawidłowe i skuteczne zarządzanie ryzykiem i nie zachęca do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzony przez Radę Nadzorczą akceptowany ogólny poziom ryzyka,*
- *realizację strategii zarządzania bankiem i strategii zarządzania ryzykiem oraz ogranicza konflikt interesów.*

W 2018 roku wynagrodzenie zmienne dla stanowisk istotnych w Banku nie wystąpiło.

18. *Dźwignia finansowa – Art. 451 Rozporządzenia CRR*

Bank oblicza wskaźnik dźwigni, zgodnie z art. 429 ust. 2 Rozporządzenia CRR, jako miarę kapitału Banku podzieloną przez miarę ekspozycji całkowitej Banku wyrażoną jako wartość procentowa.
Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany w odniesieniu do kapitału Tier 1.
Na dzień 31.12.2018 r. wartość wskaźnika dźwigni wynosiła 8,51%.
W ramach zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej, Bank monitoruje wskaźnik dźwigni do założonego w Strategii działania minimum z częstotliwością kwartalną. Poziom wskaźnika dźwigni uwzględniany jest w ramach wyznaczania bieżącego profilu ryzyka Banku i raportowany jest w ramach raportów dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku. W przypadku zidentyfikowania zagrożenia dla Banku wynikającego z nadmiernej dźwigni finansowej, mogą zostać podjęte działania mitygujące.

19. *Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego - Art. 452 Rozporządzenia CRR*

nie dotyczy Banku.

20. *Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego – Art. 453 Rozporządzenia CRR*

Podejmując decyzje o zaangażowaniu kredytowym Bank dąży do uzyskania pełnego zabezpieczenia o jak najwyższej jakości przez cały okres kredytowania. Jakość zabezpieczenia Bank ocenia według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych rezerw oraz możliwość zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego. Prawne zabezpieczenie wierzytelności Banku stanowi potencjalne źródło spłaty tej wierzytelności. Z tego względu wartość rynkowa przyjętych zabezpieczeń jest systematycznie aktualizowana przez pracowników Banku, w ramach prowadzonego monitoringu oraz adekwatna do poziomu ryzyka transakcji kredytowej.
Bank opracował i wdrożył zasady szacowania, weryfikacji i aktualizacji wartości przyjętych zabezpieczeń zawarte w ***Instrukcji prawnych form zabezpieczenia wierzytelności*** *oraz* ***Instrukcji monitoringu zabezpieczeń.***
Stały monitoring zabezpieczeń prawnych zapewnić ma uzyskanie pełnej i bieżącej informacji o stanie zabezpieczeń i ich adekwatności w stosunku do skali ryzyka obciążającego ekspozycje kredytowe w odniesieniu do:

1) *oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy;*
2) *kryterium terminowości spłaty (rat kapitałowych i odsetkowych);*
3) *wysokości utworzonej rezerwy celowej;*
4) *ewentualnej zmiany warunków spłaty kredytu (np. nowy harmonogram spłat itp.).*

Terminy przeglądów i aktualizacji zabezpieczeń, zbieżne z klasyfikacją ekspozycji kredytowych, reguluje Instrukcja Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw celowych w sposób następujący:

1) *przeglądów i aktualizacji wartości zabezpieczeń, o które pomniejszono podstawę tworzenia rezerw celowych, dokonuje się co najmniej raz na koniec każdego kwartału;*
2) *przeglądów i aktualizacji zabezpieczeń ekspozycji kredytowych, zaklasyfikowanych do kategorii normalne, jeżeli kwota ekspozycji łącznie z innymi ekspozycjami Banku wobec tego podmiotu nie przekracza 10% funduszy własnych Banku – dokonuje się przynajmniej raz do roku.*

Oprócz podstawowej funkcji, jaką spełniają przyjęte w Banku zabezpieczenia, pozwalają one również bezpośrednio redukować skalę zrealizowanego ryzyka kredytowego. Bank może wykorzystywać przyjęte zabezpieczenia do pomniejszania podstawy naliczania rezerw celowych zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków.

Bank preferuje zabezpieczenia zwrotności kredytów, które pozwalają na:
1) *skuteczną egzekucję należności w przypadku braku spłaty kredytów;*
2) *pomniejszenie podstawy tworzenia rezerw celowych.*

Podstawowe zabezpieczenia, uznawane przez Bank w 2018 roku to:
1) *Hipoteka na gruntach rolnych;*
2) *Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej lub komercyjnej;*
3) *Zastaw na ruchomościach;*
4) *Weksel;*
5) *Poręczenia wg prawa cywilnego przez osoby spełniające warunki wymagane przez Bank;*

21. *Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego – Art. 454 Rozporządzenia CRR*

Bank nie stosuje zaawansowanych metod pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

22. *Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego Art. 455 Rozporządzenia CRR*

Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

23. *Wymogi informacyjne na temat podejścia do ryzyka płynności zgodnie z Rekomendacją 18 Rekomendacji P*

Ryzyko płynności w Banku bierze się z niedopasowania kontraktowych terminów zapadalności aktywów i pasywów, tj. w głównej mierze z konieczności finansowania długoterminowych kredytów depozytami o krótszej zapadalności. Realizować się ono może poprzez brak możliwości wywiązania się ze swoich bieżących zobowiązań lub też poprzez straty wynikające ze wzrostu kosztu finansowania, który nie jest pochodną zmienności rynkowych stóp procentowych.
Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych. Syntetycznym wyrazem wspomnianych celów strategicznych w zakresie zarządzania ryzykiem płynności jest utrzymanie tolerancji na ryzyko zgodnej z założonym apetytem na ryzyko, określonym poprzez wskaźniki struktury i źródeł finansowania.
Zarządzanie ryzykiem płynności w Banku ma charakter skonsolidowany i całościowy. Oznacza to zarządzanie płynnością złotową i walutową, zarówno w odniesieniu do pozycji bilansowych jak i pozabilansowych we wszystkich horyzontach czasowych ustalonych przez Bank i obejmuje wszystkie

komórki i jednostki organizacyjne Banku. W celu mitygacji tego ryzyka, Bank zarządza płynnością krótko-, średnio jak i długoterminową. Kluczowe znaczenie dla Banku ma kształtowanie się płynności w okresie do jednego miesiąca, która wymaga stałej, bieżącej oceny i analizy, tak aby zapewnić odpowiedni poziom rezerwy płynności.

Struktura posiadanych przez Bank aktywów umożliwia elastyczne dostosowywanie się do potrzeb płynnościowych. Bank dywersyfikuje swoje aktywa według następujących kryteriów:

1) płynności;

2) bezpieczeństwa;

3) rentowności.

Zarządzanie płynnością śróddzienną i dzienną polega na ustaleniu ilości środków płynnych potrzebnych do realizacji wszystkich zobowiązań pieniężnych w każdym dniu roboczym.

Płynność krótko, średnio i długookresowa mierzona jest i monitorowana w oparciu o następujące analizy:

1) urealnioną lukę płynności;

2) osadu we wkładach dla depozytów bieżących i terminowych z podziałem na podmioty;

3) stabilności bazy depozytowej;

4) wskaźników płynności;

5) pozycji pozabilansowych.

Zarządzanie płynnością krótkoterminową opiera się na monitorowaniu i planowaniu krótkoterminowych wpływów i wypływów, zawieraniu krótkoterminowych operacji na rynku finansowym, w tym z Bankiem Zrzeszającym oraz budowaniu nadwyżki płynności, w której skład wchodzą aktywa wysokopłynne stanowiące rezerwę pokrywającą potencjalne wypływy gotówki z Banku. W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych, Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych. Poziom nadwyżki płynności wg stanu na 31.12.2018 r wynosi 14 874,59 tys. zł.

Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów przyjętych od klientów Banku, gdzie podstawowym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych, głównie gospodarstw domowych oraz instytucji rządowych i samorządowych (składających się na tzw. bazę depozytową). Zachowując ostrożne podejście do zarządzania ryzykiem płynności Bank finansuje aktywa o dalszych przedziałach zapadalności jedynie najbardziej stabilną częścią pozyskanych od klientów środków czyli tzw. osadem na depozytach.

W trosce o zachowanie odpowiedniego poziomu płynności, Bank dąży do wydłużenia średniego terminu wymagalności przyjmowanych depozytów (a tym samym zwiększenia stabilności pozyskiwanych środków), tak aby możliwe było otwieranie po stronie aktywnej, pozycji o dłuższym horyzoncie czasowym. Ma to odzwierciedlenie w charakterystyce konstruowanych produktów depozytowych.

W celu ograniczenia ryzyka płynności Bank wprowadził limity, pozwalające na wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka.

Podstawowymi limitami, w zakresie których Bank nie dopuszczał do sytuacji ich przekraczania były następujące limity regulacyjne:

1) *Nadzorcze miary płynności,*
2) *Limit wskaźnika LCR.*

Tabela 7 . Limity w zakresie ryzyka płynności na dzień 31.12.2018 r.

Miara płynności	Opis wskaźnika	2018-12-31	Wartość ostrzegawcza dla limitu (%)	Limit
M2	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi	1,71	x	min. 1,0
LCR	wskaźnik pokrycia wypływów netto	3,63	min. 1,1	min. 1,0

W celu posiadania pełnej oceny strukturalnej posiadanych aktywów i pasywów, dokonuje się analizy rozkładu ich zapadalności/wymagalności w poszczególnych przedziałach czasowych. Bank stosuje schematy urealniania terminów zapadalności wybranych, kluczowych z punktu widzenia płynności, pozycji aktywów i pasywów, aby poprawnie prognozować zachowanie się struktury bilansu oraz wpływów i wypływów w czasie. Schematy urealniania wynikają bądź to ze specyfiki instrumentów finansowych bądź też z zaobserwowanych historycznie zachowań, takich jak przedpłaty kredytów czy utrzymywanie się osadu depozytowego. Na podstawie urealnionych wartości Bank oblicza wskaźniki skumulowanej luki płynności. Wskaźnikami luki są stosunki w poszczególnych przedziałach czasowych skumulowanych wartości aktywów do pasywów.
Przyjmuje się, że wskaźniki luki płynności, w przedziałach czasowych do 1 roku, powinny przyjmować wartości istotnie wyższe od 1, co wskazuje na nadwyżkę posiadanych aktywów dostępnych do pokrycia bieżących zobowiązań.

Tabela 6. Wskaźnik skumulowanej luki płynności na dzień 31.12.2018 r.

luka	*Do tygodnia*	*Powyżej tygodnia do 1 miesiąca*	*Powyżej 1 do 3 miesięcy*	*Powyżej 3 do 6 miesięcy*	*Powyżej 6 miesięcy do 1 roku*
Wskaźnik skumulowanej luki płynności	*1,63*	*1,72*	*1,73*	*1,79*	*1,15*

W ramach zarządzania płynnością średnio- i długoterminową Bank dokonuje planowania uwzględniającego przyszłe potrzeby płynnościowe. W ramach okresowych przeglądów jego realizacji Bank planuje rozwój aktywów i pasywów w taki sposób, aby kluczowe wskaźniki płynnościowe utrzymywane były na wymaganym poziomie.

Przyjęte limity wewnętrzne oraz wskaźniki płynności służą zapewnieniu właściwego poziomu płynności w Banku i stanowią system ostrzegania przed nieplanowanymi zmianami struktury bilansu wpływającymi pośrednio na pogorszenie poziomu płynności.
Bank przeprowadza testy wrażliwości oraz testy warunków skrajnych badające wpływ wystąpienia sytuacji szokowej związanej z czynnikami wewnątrz Banku, w systemie bankowym oraz będącego połączeniem obu wariantów na płynność w okresie do 7 i 30 dni.

Bank posiada plany awaryjne utrzymania płynności, które opracowane zostały na wypadek, gdyby rozwiązania normalne stosowane w bieżącym zarządzaniu płynnością okazały się nieskuteczne.
Bank monitoruje płynność na każdy dzień roboczy. W cyklach miesięcznych sporządzane są raporty, których wyniki przedstawiane są Zarządowi. Informacje o narażeniu na ryzyko płynności są prezentowane Radzie Nadzorczej w cyklach półrocznych. W cyklach rocznych przeprowadzana jest pogłębiona analiza płynności. Ocena skuteczności stosowanych metod zarządzania ryzykiem płynności przeprowadzana jest w ramach rocznej weryfikacji regulacji wewnętrznych. Proces zarządzania ryzykiem płynności podlega badaniu i ocenie w ramach systemu kontroli wewnętrznej.

Na podstawie wyników analizy stwierdzono, że poziom eskalacji ryzyka płynności na dzień 31.12.2018 r., w sytuacji skrajnej nie wymaga podejmowania działań awaryjnych ani zabezpieczenia ryzyka płynności wewnętrznym wymogiem kapitałowym.

Profil ryzyka
Banku Spółdzielczego w Chojnowie

Zarządzanie ryzykiem odbywa się w oparciu o zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Strategię zarządzania ryzykiem, polityki, instrukcje, szczegółowe procedury oraz sporządzone w formie pisemnej analizy, z uwzględnieniem Zasad Ładu Korporacyjnego.
W celu dywersyfikacji ryzyka Bank wprowadził limity wewnętrzne ograniczające jego poziom oraz przeprowadza testy warunków skrajnych.

Ocena profilu ryzyka dokonywana jest dla wszystkich ryzyk uznanych przez Bank za ryzyka istotne i podlegających zarządzaniu. Przy określeniu istotności danego ryzyka uwzględniany jest jego wpływ na działalność Banku, przy czym rozróżnia się następujące typy rodzajów ryzyka:

1) ***trwale istotne*** *- zidentyfikowane i z góry uznawane za ryzyka istotne, podlegające aktywnemu zarządzaniu (tworzy się dla nich odrębne polityki), a także wyznacza wymogi kapitałowe;*
2) ***wariantowo istotne*** *- zidentyfikowane rodzaje ryzyka potencjalnie istotne, w tym ryzyka trudnomierzalne – dla nich przeprowadza się monitoring istotności, oceniając je jako istotne zgodnie z Instrukcją oceny adekwatności kapitałowej, tworzy się dla nich odrębne polityki, a także wyznacza wymogi kapitałowe, w razie sklasyfikowania jako istotne;*
3) ***nieistotne*** *– dla których przeprowadza się monitoring istotności, oceniając je zgodnie z Instrukcją oceny adekwatności kapitałowej; nie tworzy się dla nich odrębnych polityk ani nie wyznacza odrębnych wymogów kapitałowych, do momentu sklasyfikowania jako istotne;*
4) ***niewystępujące*** *w Banku rodzaje ryzyka – rodzaje ryzyka niemonitorowane i nie podlegające zarządzaniu, z uwagi na brak występowania w działalności Banku.*

Część zidentyfikowanych rodzajów ryzyka, w tym niektóre z ryzyk trudnomierzalnych pomimo, że nie zostały uznane przez Bank za istotne, jest objęta zarządzaniem i szacowaniem kapitału wewnętrznego, głównie z powodu występujących powiązań pomiędzy negatywnymi skutkami wystąpienia poszczególnych rodzajów ryzyka.

L.p.	*Nazwa ryzyka*	*Istotne (T/N)*	*Obecna wielkość ryzyka nieodłącznego(*) (o ile istotne)*	*Wielkość ryzyka nieodłącznego przewidywana(*) (o ile istotne)*
1.	*Ryzyko kredytowe*	T	3	2
2.	*Ryzyko walutowe*	T	2	2
3	*Ryzyko operacyjne*	T	2	2
4.	*Ryzyko koncentracji zaangażowań*	T	3	2
5.	*Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej*	T	3	2
6.	*Ryzyko płynności*	T	2	2
7.	*Ryzyko wyniku finansowego*	T	3	2
8.	*Ryzyko braku zgodności*	T	2	2
10.	*Ryzyko strategiczne*	N	x	x
11.	*Ryzyko utraty reputacji*	N	x	x
12.	*Ryzyko modeli*	N	x	x

**Słownik pojęć:*

* 1- Niska, 2 – Umiarkowana, 3 – Podwyższona, 4- Wysoka

Bank określił podstawowe cele strategiczne dla wszystkich rodzajów ryzyka mających istotny wpływ na działalność i wyniki Banku. Na dzień 31.12.2018 r. stwierdzono że profil ryzyka Banku jest zgodny z docelowym profilem określonym w Strategii (...).

Ryzyko kredytowe

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego oraz portfela inwestycji finansowych, równocześnie cechującego się wysoką dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji zagrożonych.

W celu ograniczenia skutków ryzyka kredytowego Bank ustalił limit optymalnego wskaźnika LtV na poziomie nie wyższym niż 80% w przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomości mieszkalnej i nie wyższym niż 75% w przypadku zabezpieczeń na nieruchomościach komercyjnych oraz wskaźnik DtI na maksymalnym poziomie 45%

Na dzień 31.12.2018 r. jakość portfela kredytowego utrzymuje się na dobrym poziomie z uwagi na dywersyfikację portfela kredytowego, wynikającą ze struktury klientów Banku oraz prowadzenia działalności na rynku lokalnym.

Bank dokonuje analizy koncentracji zaangażowań w szczególności z podziałem na:

1) *koncentrację „dużych zaangażowań";*
2) *koncentrację branżową;*
3) *koncentrację produktową;*
4) *koncentrację w ten sam rodzaj zabezpieczenia.*

Celem ograniczania ryzyka koncentracji zaangażowań Bank ustanowił limity wewnętrzne na poszczególne rodzaje koncentracji zaangażowań, których poziom wraz z ich wykorzystaniem na datę 31.12.2018 roku przedstawia się następująco:

Rodzaj koncentracji	*Limit (np. określony jako % funduszy własnych)*	*Wysokość limitu*	*Stopień wykorzystania limitu (w %)*
Duże zaangażowania			
Zaangażowanie wobec jednego kredytobiorcy (z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego), w tym podmiotu niefinansowego powiązanego z bankiem lub inną instytucją kredytową lub grupy powiązanej kapitałowo lub organizacyjnie,	*23%*	*1 476,87*	*Brak przekroczenia*
Suma kredytów i zobowiązań wobec kredytobiorców w stosunku do których zaangażowanie przekracza 10% uznanych łącznych kapitałów (dużych ekspozycji)	*300%*	*19 263,55*	*46,96%*
Zaangażowanie wobec jednej jednostki samorządu terytorialnego – 20% zaangażowania wobec JST powstałego po 29 czerwca 2012r. nie może przekroczyć	*25%*	*1 605,30*	*30,42%*
Branżowa			
A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	*350%*	*22 474,14*	*67,05%*
C - Przetwórstwo przemysłowe	*40%*	*2 568,47*	*66,84%*
F - Budownictwo	*40%*	*2 568,47*	*14,85%*
G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	*40%*	*2 568,47*	*51,22%*
H - Transport i gospodarka magazynowa	*40%*	*2 568,47*	*4,42%*
K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	*40%*	*2 568,47*	*0,00%*
L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	*40%*	*2 568,47*	*18,90%*
M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	*40%*	*2 568,47*	*33,14%*
O - Administracja publiczna i obrona narodowa	*50%*	*3 210,59*	*15,21%*
S - Pozostała działalność usługowa	*40%*	*2 568,47*	*2,18%*

produktowa			
P1 - Kredyty w rachunkach bieżących	*150%*	*9 631,78*	*66,84%*
P2 - Kredyty obrotowe	*120%*	*7 705,42*	*37,35%*
P3 - Kredyty inwestycyjne	*120%*	*7 705,42*	*59,59%*
P4 - Kredyty na nieruchomości	*250%*	*16 052,96*	*66,53%*
P5 - Kredyty związane z funkcjonowaniem kart kredytowych	*10%*	*642,12*	*13,77%*
P6 - Kredyty na cele konsumpcyjne	*350%*	*22 474,14*	*39,58%*
Rodzaj zabezpieczenia			
Z1 -hipoteka	*450%*	*28 895,33*	*64,79%*
Z2 - poręczenia według prawa cywilnego	*300%*	*19 263,55*	*19,95%*
Z3 - ubezpieczenie	*150%*	*9 631,78*	*26,80%*
Z4 - weksel in blanco, poręczenia według prawa wekslowego	*150%*	*9 631,78*	*58,49%*
Z5 - zastaw rejestrowy	*100%*	*6 421,18*	*17,56%*
Z6 - pełnomocnictwo do rachunku	*60%*	*3 852,71*	*17,90%*
Z7 - cesja wierzytelności	*10%*	*642,12*	*75,60%*
Z8 - blokada środków	*10%*	*642,12*	*0,04%*
Z9 - Przewłaszczenie rzeczy ruchomych	*10%*	*642,12*	*0,00%*
Z0 - ekspozycje niezabezpieczone	*40%*	*2 568,47*	*19,07%*

Zgodnie z Art. 392 Rozporządzenia 575/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady UE ekspozycję wobec klienta lub grup powiązanych klientów uznaje się za dużą ekspozycję, jeżeli jej wartość jest równa lub wyższa niż 10% wartości kapitału uznanego. Bank zgodnie z Art. 395 w/w Rozporządzenia nie przyjmuje na siebie ekspozycji wobec klienta lub grupy powiązanych klientów, której wartość przekracza 25% wartości kapitału uznanego. W roku 2018 w/w limity nie zostały przekroczone.

Udział obliga kredytowego w sumie bilansowej Banku osiągnął poziom 44,23%.
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w sumie bilansowej wynosi 11,08%, zaś w kredytach ogółem 25,06%. Wskaźnik jakości detalicznych ekspozycji kredytowych stanowił 1,51% detalicznych ekspozycji kredytowych.
Zaangażowanie w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie stanowiło 50,51% obliga kredytowego. Udział tych ekspozycji w sumie bilansowej wyniósł 22,34%.
Bank nie jest istotnie zaangażowany w finansowanie ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie z uwagi na udział w rynku poniżej 2% wartości ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie dla całego sektora bankowego.
Wskaźnik LtV dla kredytów zabezpieczonych hipotecznie indywidualnie istotnych oszacowano na poziomie 52,04%.
Biorąc pod uwagę wycenę nieruchomości będących zabezpieczeniem ekspozycji kredytowych średni wskaźnik LtV wyniósł 28,49%. Nie odnotowano zatem przekroczenia progu 80% dla wskaźnika LtV dla nieruchomości mieszkalnych oraz 75% dla wskaźnika LtV dla nieruchomości komercyjnych. Nie istnieje nadmierna koncentracja wierzytelności w zakresie przyjętego rodzaju zabezpieczeń do poziomu funduszy własnych.
Poziom rozproszenia posiadanych aktywów i zobowiązań pozabilansowych ogranicza wystąpienie ryzyka koncentracji. Maksymalny możliwy udział kredytów udzielonych kredytobiorcom działającym w tej samej branży w obligu kredytowym ogółem mieści się w przyjętych limitach.

Limity, wynikające z rekomendacji ostrożnościowych nie zostały przekroczone a transakcje z udziałem osób powiązanych kapitałowo bądź organizacyjnie są monitorowane i raportowane zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi. Ogółem wskaźnik jakości kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym wyniósł 0,40%.

Ryzyko stopy procentowej

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie relacji przychodów i kosztów odsetkowych oraz zaktualizowanej wartości bilansowej kapitału wynikającej ze zmian stóp procentowych, w granicach nie zagrażających bezpieczeństwu Banku.

Przeprowadzona ocena profilu ryzyka stopy procentowej potwierdziła utrzymującą się wrażliwość Banku na ewentualne zmiany stóp procentowych po stronie aktywnej bilansu. Luka netto na pozycjach wrażliwych w całym okresie była dodatnia. Występowała nadwyżka aktywów oprocentowanych nad pasywami oprocentowanymi, co jest zjawiskiem korzystnym przy rosnących rynkowych stopach procentowych, natomiast niekorzystnym przy tendencji spadkowej, gdyż może pojawić się ewentualność wolniejszej zmiany oprocentowania po stronie aktywnej, która generuje dochód.

Luka stopy procentowej na datę 31.12.2018 roku prezentuje się następująco (w tys. zł):

okres	do 1 dnia	1 - 7 dni	7 – 30 dni	1-3 m-cy	3-6 m-cy	6-12 m-cy	pow. 12 m-cy
Aktywa wrażliwe	17 928,04	30 882,73	9 141,88	471,66	1 553,40	1 096,29	6 784,58
Pasywa wrażliwe	38 786,22	601,24	1 376,96	3 972,10	2 426,42	3 306,99	0,00
wielkość luki	-20 858,18	30 281,48	7 764,92	-3 500,44	-873,02	-2 210,70	6 784,58
% sumy bilansowej	28,10%	40,79%	10,46%	4,72%	1,18%	2,98%	9,14%

Na dzień 31.12.2018 r. aktywa pracujące stanowiły 91,41% sumy bilansowej, natomiast pasywa wrażliwe 67,98%. Relacja aktywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych do pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych wynosiła 134,45%.

Narażenie Banku na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej pozostaje w dalszym ciągu na akceptowanym poziomie. Ryzyko bazowe oraz ryzyko opcji klienta charakteryzują się niskim poziomem istotności, co potwierdzają przeprowadzone w tym zakresie analizy.

Ryzyko walutowe

Celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ograniczanie skutków narażenia Banku oraz Klientów na nieoczekiwane zmiany kursów walut.

Na 31.12.2018 r. poziom wykorzystania obowiązujących limitów wyniósł odpowiednio:

wyszczególnienie	EUR	USD	GBP
Limit w % funduszy własnych	3%	1%	1%
Wykorzystanie limitu na 31.12.2018 r.	12,67%	4,00%	29,00%

Ryzyko walutowe utrzymuje się na niskim poziomie i dotyczy wyłącznie ryzyka kursowego związanego z realizacją bieżących transakcji walutowych. Limity na poszczególne pozycje walutowe netto są na bieżąco monitorowane, a ich poziom w analizowanym okresie nie został przekroczony.

Poziom całkowitej pozycji walutowej względem funduszy własnych utrzymywał się poniżej 2%. Na dzień 31.12.2018 r. nie wykazano wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka walutowego.

Ryzyko operacyjne

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz ryzykiem braku zgodności jest ograniczenie możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, a także poprzez wdrożenie skutecznego

systemu monitorowania i kontroli wewnętrznej.
Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności jest stałe dążenie do minimalizowania skutków nieprzestrzegania zewnętrznych i wewnętrznych regulacji prawnych, poprzez stałe aktualizowanie/dostosowywanie procedur bankowych, wsparcie informatyczne, szkolenia i kontrolę ich przestrzegania.
Celem strategicznym w zakresie systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa jest:

1) *systematyczne dostosowywanie systemu do wymogów prawa;*
2) *modernizacja infrastruktury teleinformatycznej, w tym programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych.*

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym Banku ukierunkowane jest na:

1) *działania prewencyjne, związane z identyfikacją, oceną i monitoringiem ryzyka, rozpoznawaniem i zapobieganiem powstawaniu zdarzeń ryzyka operacyjnego w trakcie codziennej działalności, a także zapewnienie identyfikacji i oceny ryzyka przed podjęciem istotnych decyzji związanych z wdrożeniem nowych produktów, procesów, systemów;*
2) *osłabianie i niwelowanie skutków zaszłych zdarzeń poprzez przygotowanie odpowiednich procedur i sposobów reagowania pracowników Banku na wypadek zajścia zdarzenia ryzyka operacyjnego, a także poprzez dokonanie przeniesienia ryzyka na inne podmioty w przypadku opłacalności i dostępności takiej metody dla danego rodzaju ryzyka.*

W zakresie ryzyka operacyjnego komórki organizacyjne Banku zobowiązane są do podejmowania działań ograniczających to ryzyko. Zabezpieczenia zagrożonych obszarów operacyjnych dokonuje się poprzez:

1) *Plany awaryjne – służące przeciwdziałaniu i minimalizowaniu negatywnych skutków nieoczekiwanych zdarzeń, w tym ataków wewnętrznych i zewnętrznych, które mogą szkodzić funkcjonowaniu Banku;*
2) *Ochronę ubezpieczeniową: ubezpieczenia mienia od wszystkich zdarzeń losowych;*
3) *Przenoszenie odpowiedzialności (outsourcing);*
4) *Inne zabezpieczenia (prawne, organizacyjne, techniczne), w tym procedury w zakresie zatrudniania, procedury nadawania uprawnień dostępu do systemów informatycznych, stosowne postanowienia w umowach, szkolenia;*
5) *System kontroli wewnętrznej.*

Na podstawie analizy incydentów ryzyka operacyjnego oraz skutków tych incydentów można stwierdzić, że profil ryzyka operacyjnego utrzymuje się w Banku na umiarkowanym poziomie. Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest realizowany w sposób ciągły na każdym z etapów, tj. bieżącej identyfikacji, oceny i przeciwdziałania jak i kontroli, monitorowania i raportowania.

W 2018 roku Bank ograniczał możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożony proces zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz system monitorowania i kontroli wewnętrznej, adekwatny do aktualnego profilu ryzyka.

Suma strat z tytułu ryzyka operacyjnego poniesiona od 01.01.2018 do 31.12.2018 w łącznej kwocie 191,02 tys. zł stanowiła 36,57% utworzonego, zgodnie z zapisami Rozporządzenia 575/2013 UE wymogu kapitałowego. Wykorzystanie limitu (tolerancji na ryzyko) określonego w Polityce zarządzania ryzykiem operacyjnym w wysokości 20% utworzonego wymogu zostało przekroczone i wyniosło 182,85%.
Pomimo wykorzystania apetytu na ryzyko wymóg wewnętrzny pozostał wystarczający i adekwatny do skali ryzyka występującego w Banku.

Zgodnie z wybranymi czynnikami ryzyka operacyjnego, ujętymi w metodzie oceny nadzorczej BION, Bank utrzymał docelowy profil ryzyka określony na lata obowiązywania Strategii.

W 2018 roku Bank ograniczył możliwości wystąpienia nieoczekiwanych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego poprzez wdrożenie skutecznego i adekwatnego do aktualnego profilu ryzyka procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz systemu monitorowania i kontroli wewnętrznej.

Ryzyko braku zgodności

W zakresie ryzyka braku zgodności Bank nieustannie prowadzi szereg działań służących dostosowywaniu wewnętrznych regulacji do zmian przepisów zewnętrznych, w tym szkoli pracowników oraz współpracuje z dostawcami systemów informatycznych. Prowadzi również wykaz aktualnych regulacji obowiązujących w Banku, który zapewnia bieżący przepływ informacji w zakresie zmian oraz przeprowadza systematyczne kontrole wewnętrzne.

Bank zapobiega również powstaniu konfliktu interesów poprzez:

1) *podział zadań zapewniający rozdzielenie funkcji oceny ryzyka od działalności operacyjnej, która to ryzyko generuje;*
2) *przydzielenie pisemnego, indywidualnego zakresu czynności pracownikom Banku;*
3) *indywidualne nadawanie pełnomocnictw wyłącznie przez Zarząd Banku*
4) *nie dopuszczenie do nepotyzmu;*
5) *weryfikację roczną przyjętych regulacji wewnętrznych;*

Ponadto Bank stosuje zapisy zawarte w Zasadach dobrej praktyki bankowej, opracowanych przez Związek Banków Polskich oraz w Kanonie dobrych praktyk rynku usług finansowych, opracowanym przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Ryzyko płynności i finansowania

Celem strategicznym Banku w zarządzaniu płynnością jest pełne zabezpieczenie jego płynności, minimalizacja ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości oraz optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych, wdrażanie rozwiązań wspomagających zarządzanie w sytuacjach kryzysowych zagrożenia płynności, rozwijanie działalności handlowej oraz inwestycyjnej w granicach określonych przez Zarząd i zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą, przy założeniu zachowania bezpieczeństwa finansowego Banku, nadzorczych rekomendacji oraz norm płynności i adekwatności kapitałowej.

Odpowiednie zarządzanie aktywami i pasywami Banku jest istotne z punktu widzenia dwóch zasadniczych funkcji, a mianowicie - minimalizowania ryzyka, przy jednoczesnym utrzymaniu założonej rentowności poprzez tworzenie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów. Istotne jest, aby strategia inwestycyjna uwzględniała różny stopień płynności, rentowności oraz wagę ryzyka aktywów, tak aby w razie konieczności zapewnić możliwość finansowania nieprzewidzianych zobowiązań z równoczesnym uwzględnieniem spełnienia poszczególnych norm płynnościowych, w szczególności nadzorczych miar płynności, LCR. W związku z tym Bank dokonuje dywersyfikacji aktywów w zakresie nadwyżek finansowych.

W 2018 r. tolerancja na ryzyko płynności mierzona limitami zatwierdzonymi w Polityce zarządzania ryzykiem płynności i finansowania mieściła się w wartościach granicznych. Nie odnotowano przekroczenia limitów wewnętrznych.

W okresie poddanym analizie Bank zapewnił odpowiednią strukturę aktywów pozwalającą na utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu oraz zapewnienie wypłacalności Banku. Podejmował działania zmierzające do rozwoju bazy depozytowej w celu utrzymania jej stabilności i dalszego rozwoju akcji kredytowej.

*W 2018 r. tolerancja na **ryzyko płynności** mierzona limitami zatwierdzonymi w Polityce zarządzania ryzykiem płynności i finansowania mieściła się w wartościach granicznych. Nie odnotowano przekroczenia limitów wewnętrznych.*

Tolerancja na ryzyko płynności i finansowania kształtowana jest przez następujące limity:

1) Limity struktury aktywów:

L.p.	Nazwa limitu	Wartość graniczna limitu (%)	Wartość ostrzegawcza limitu (%)	Wartość minimalna w 2018 r.	Wartość maksymalna w 2018 r.
1.	**Minimalny poziom miary LCR** Wskaźnik pokrycia wypływów netto	min. 100	min. 110	239	363
2.	**Wskaźnik M1** współczynnik udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem	min. 20	min. 25	41	52

2) Limity dotyczące źródeł finansowania

L.p.	*Nazwa limitu*	*Wartość graniczna limitu*	*Wartość ostrzegawcza limitu*	*Wartość minimalna w 2018 r.*	*Wartość maksymalna w 2018r.*
1.	*Wskaźnik maksymalnego udziału dużych depozytów (pow. 0,5% wartości bazy depozytowej dla osób fizycznych, pow. 1% bazy depozytowej dla pozostałych podmiotów) w bazie depozytowej*	20%	15%	3,69%	16,23%
2.	*Wskaźnik maksymalnego udziału zobowiązań wobec budżetu w bazie depozytowej*	15%	12%	5,96%	18,56%

*Na przekroczenoie **wskaźnika maksymalnego udziału zobowiązań wobec budżetu w bazie depozytowej** wpłynął znaczący wzrost depozytów niestabilnych JST. Wysokość środków JST oraz możliwość ich wykorzystania nie wpłynęła na bieżące zarządzanie ryzykiem płynności.*
Bank posiada stabilne źródła finansowania, które umożliwiają finansowanie zarówno działalności bieżącej, jak i w dłuższym okresie.

Ryzyko niewypłacalności (kapitałowe)
Celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiedniej struktury funduszy własnych, zapewniająca bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiąganiu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności. Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową i obejmuje następujące kierunki działań (cele pośrednie):

1) ***zwiększanie wysokości funduszy własnych;***
2) ***zapewnienie odpowiedniego poziomu kapitałów;***
3) ***odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia 575/2013 UE.***

*W 2018 roku utrzymywano bufor zabezpieczający na poziomie 1,875% kwoty całkowitej ekspozycji na ryzyko, który w całości zabezpieczony był nadwyżką posiadanego przez Bank kapitału. **Na dzień 31.12.2018 r. wskaźniki kapitałowe kształtują się na następującym poziomie:***

dane w tys. zł / %

wyszczególnienie		łączny współczynnik kapitału (TCR)	współczynnik kapitału Tier I (T1)	współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1)
	wskaźniki osiągnięte przez Bank	**17,72%**	**17,72%**	**17,72%**
	minimalne wskaźniki kapitałowe, w tym:	**12,88%**	**10,88%**	**9,38%**
Filar I	**art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych; zw. Rozporządzenie CRR)**	**8,00%**	**6,00%**	**4,50%**
Filar II	**art. 138 ust. 1 pkt. 2a ustawy Prawo bankowe (wymogi wewnętrzne - dodatkowe)**	**add-on**	**75%*add-on**	**56%*add-on**
wymóg połączonego bufora	**ustawa z dnia 05.08.2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, w tym:**	**4,875%**	**4,875%**	**4,875%**
	bufor zabezpieczający	*1,875%*	*1,875%*	*1,875%*
	bufor antycykliczny	*0,00%*	*0,00%*	*0,00%*
	bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym - indywidualna decyzja KNF	*0,00%*	*0,00%*	*0,00%*
	bufor ryzyka systemowego	*3,00%*	*3,00%*	*3,00%*
	wymóg wewnętrzny	***2 899,4***	***2 174,6***	***1 631,0***
	Fundusze własne	***6 421,2***	***6 421,2***	***6 421,2***
Filar I	**nadwyżka kapitału**	**3 521,8**	**4 246,6**	**4 790,2**
	bufory kapitałowe w tym:	**1 766,9**	**1 766,9**	**1 766,9**
wymóg połączonego bufora	*bufor zabezpieczający*	*679,6*	*679,6*	*679,6*
	bufor systemowy	*1 087,3*	*1 087,3*	*1 087,3*
	nadwyżka kapitału nad wymogiem połączonego bufora	**1 754,9**	**2 479,7**	**3 023,3**

*Oszacowana przez Bank absorpcja kapitału własnego z tytułu pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka utrzymywała się na poziomie **niższym niż określony limit 68,5%** funduszy własnych Banku.*

Bank utrzymuje wszystkie wskaźniki dotyczące kapitałów Banku na wymaganym poziomie.

W 2018 roku analizowano w okresach kwartalnych wpływ wystąpienia warunków skrajnych (spadek funduszy, wzrost wymogów kapitałowych) na wskaźnik kapitałowy. Na podstawie sporządzonych raportów nie odnotowano spadku wskaźników kapitałowych poniżej minimalnego poziomu 13,25%

L.p.	Wyszczególnienie	Stan na 31.03.2018	Stan na 30.06.2018	Stan na 30.09.2018	Stan na 31.12.2018	Akceptowalny poziom w% (limit)
1.	**Fundusze własne / Suma bilansowa**	**8,71%**	**8,42%**	**8,35%**	**8,65%**	**max. 13%**
2.	**Całkowity współczynnik kapitałowy (zgodnie z Rozporządzeniem UE nr 575/2013)**	**16,28%**	**17,22%**	**17,57%**	**17,72%**	**min. 16%**
3.	**Minimalny współczynnik kapitału T1 (zgodnie z Rozporządzeniem UE nr 575/2013)**	**16,28%**	**17,22%**	**17,57%**	**17,72%**	**min. 16%**
4.	**Współczynnik kapitałowy ryzyka kredytowego**	**19,91%**	**21,04%**	**21,38%**	**21,61%**	**min. 13%**

*Zgodnie z wyliczeniami dokonanymi na koniec 2018 roku, Bank przy posiadanej strukturze funduszy własnych oraz aktywach ważonych ryzykiem, posiadał wystarczający poziom kapitałów, gwarantujący bezpieczeństwo prowadzenia działalności oraz poziom wskaźników kapitałowych na wymaganym przepisami prawa poziomie. W zakresie **zarządzania kapitałem** Bank zapewnił odpowiednią strukturę*

funduszy własnych, adekwatną do skali i rodzaju prowadzonej działalności oraz ponoszonego ryzyka. Stabilny wzrost kapitałów własnych gwarantuje coroczne zasilenie funduszu zasobowego kwotą wypracowanego zysku netto.

Ryzyko biznesowe

Jest to ryzyko wpływu zmian warunków makroekonomicznych na poziom pozostałych ryzyk oraz na adekwatność kapitałową. Ryzykiem biznesowym Bank zarządza opracowując plan ekonomiczno - finansowy, w którym uwzględnia wpływ warunków makroekonomicznych na poziom ryzyk oraz adekwatność kapitałową w okresie planowanym, przeprowadzając m.in. biznesowe testy warunków skrajnych.

Oświadczenie Zarządu Banku

Zarząd Banku Spółdzielczego w Chojnowie niniejszym oświadcza, że ustalenia opisane w Informacji podlegającej ujawnieniu są adekwatne do stanu faktycznego, a stosowane systemy zarządzania ryzykiem, w tym zarządzania ryzykiem płynności, jak i sytemu kontroli wewnętrznej są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku oraz charakteru prowadzonej działalności.

System zarządzania ryzykiem, w tym system zarządzania ryzykiem płynności oraz system kontroli wewnętrznej ocenia się jako dostosowany do skali i profilu działania oraz generowanego ryzyka. Bank spełnia wymogi kapitałowe wynikające z zapisów Prawa Bankowego i Uchwał Nadzorczych a fundusze własne w pełni pokrywają wszystkie ryzyka występujące w Banku.

Stanowisko	*Imię i Nazwisko*	*Podpis*
Prezes Zarządu	*Bogusława Mrozik*	PREZES ZARZĄDU Bogusława Mrozik
Wiceprezes Zarządu ds. finansowo-księgowych	*Bożena Dąbrowska*	WICEPREZES ZARZĄDU DS. FINANSOWO-KSIĘGOWYCH Bożena Dąbrowska
Wiceprezes Zarządu ds. handlowych	*Maria Monika Diakowska*	WICEPREZES ZARZĄDU DS. HANDLOWYCH ..... Maria Monika Diakowska